

PRIMJER DOBRE PRAKSE 4, 5, 6

odnosi se na 3 sata po 60 min rada u literarnoj skupini pod nazivom

Sonet

Autor: Jasminka Vrban

Cilj:

- stvarati nove riječi, igrati se riječima jer je kod vrhunskog stvaralaštva – bitan osjećaj novine i zadovoljstva u radu (I. Koren)
- uočiti obilježja soneta kao ustaljene pjesničke forme (stih, strofa, rima, tema, obrat u temi)
- pisati sonete
- pisati sonet na sonet
- kreirati *Sonetni vijenac Kreativaca*

Potreban materijal: papiri A4 i A3 ili hameri, papiri u boji, kemijske olovke, mape za radove, škare, košarica s kartončićima u boji (teme za sonete: *ljubav, cvijet, noć, oblak, nebo, rijeka, sunce, suton, jutro, večer, zagrljaj, ruke* i sl.), flomasteri, pjesme različitih pjesnika (Matoš, Krleža, Vojnović, Tresić Pavičić, Petrarca, Shakespeare), trakice papira za *Sonetni vijenac Kreativaca*

Literatura:

- Krleža, M. 1969. *Poezija*. Zora. Zagreb.
- Matoš, A.G. 1996. *Izabrane pjesme*. Matica hrvatska. Zagreb.
- Paljetak, L. 2002. *Lapadski soneti Iva Vojnovića*. Matica hrvatska. Zagreb.
- Shakespeare, W. 2009. *Soneti*. Matica hrvatska. Dubrovnik.
- Tresić Pavičić, A. 1963. *Pjesme*. Zora. Zagreb.
- Winebrenner, Susan. 2016. *Želim znati više*. Naklada Kosinj. Zagreb.
- Winner, Ellen. 1996. *Darovita djeca (mitovi i stvarnost)*. Ostvarenje d.o.o. Lekenik.
- <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=57154> (pristupljeno 1.9.2018.)

1. sat (60 min)

Uvod:

Darovito dijete mora biti izloženo nizu različitih tema kako bi iznjedrilo ono najbolje što može u pojedinom području. Radionica *Soneti* uvest će učenike u svijet soneta i njegovih obilježja kao ustaljene pjesničke forme. Upoznat će povijest soneta, najistaknutije predstavnike svjetske (Petrarca, Shakespeare, Alighieri) te hrvatske književnosti (Matoš, Vojnović, A. Tresić Pavičić, Nazor, Krleža). Uvodnom aktivnošću *Slažem stihove* učenici će prema značenju i smislu stihove nizati u pjesmu. Darovitim učenicima ona predstavlja izazov u smislu složenosti jer ih potiče na kombiniranje različitih ideja i dijelova (u ovom slučaju stihova) u međusobno povezanu cjelinu. Takvom se tehnikom povećava se razina mišljenja i učenja kod svih učenika. (Winebrenner 2016:162). Usporedbom s izvornim sonetom raspravljat će u skupini, promatrati stih, vrste kitica/strofa te rima, a potom SK metodom izložiti zaključke. Pisat će sonet o određenoj temi (koju izabiru prema vlastitome izboru izvlačenjem kartončića). Pisanje soneta svakako je izazov i za darovite učenike zahvaljujući

svojoj ustaljenoj formi koju je potrebno slijediti pri pisanju. Aktivnost *Sonet na sonet* potaknut će u učenicima tzv. kreativne mislioce (Winebrenner 2016:20). Kreativnim mišljenjem pristupit će čitanju i analizi soneta drugih učenika te pisanjem novoga soneta kao svojevrsnoga odgovora ili nastavka (onoga prethodnoga) komunicirati i kao čitatelj, ali i kao pisac. Osvrnut će se na napisane radove, komentiranjem vrednovati tuđi, ali i vlastiti literarni uradak, usporediti formu soneta sa slobodnom formom, tradicionalnom poezijom te vizualnom ili konkretnom.

Način realizacije:

1. aktivnost – *Slažem stihove (30 min)*

Voditeljica radionice učenicima (u paru ili skupini, prema dogovoru) dijeli trakice od papira na kojima se nalaze stihovi. Zadatak učenika je stihove posložiti u pjesmu koja se sastoji od 4 kitice (2 četverostiha i 2 trostiha).

2. aktivnost – Otkrivanje izvornih soneta i autora, najava teme (30 min)

Učenici (u paru ili skupini) čitaju pjesme onako kako su posložili stihove. Voditeljica radionice nakon svakog čitanja, projicira izvorni sonet. Učenici uspoređuju, razgovaraju i iznose zaključke. Voditeljica radionice najavljuje današnju temu *Soneti*. Ispisuje poveznicu na kojoj trebaju pročitati o sonetu i paru napisati bilješke (klasične bilješke ili grafički prikaz u obliku umne mape, grozdova).

Učenici izlažu i zajedno dopunjuju vlastitim zabilješkama, voditeljica radionice također. Voditeljica ponovo projicira sonete i na njima utvrđuju osnovna obilježja kao ustaljene forme (stih, strofa, tema, obrat teme, rima). Raspravljaju o takvom načinu pisanja poezije u odnosu na slobodnu formu ili vizualnu poeziju.

2. sat (60 min)

1. aktivnost - Pišemo sonete (40 min)

Voditeljica radionice stavlja na klupu kutijicu u kojoj se nalaze kartončići u boji. Na svakome je napisana imenica (polazište za pisanje soneta). Učenici izvlače kartončić i na temelju imenice pišu sonet. Ukoliko učenika ne nadahnjuje na pisanje izvučena imenica, može reći DALJE i izvući drugi kartončić. Također, kartončići se mogu i prenositi (npr. ako drugi učenik ima ideju kako napisati sonet o izvučenoj imenici, kaže MOJA IMENICA i tada učenik koji je izvukao kartončić prepušta IMENICU).

Prijedlog pisanja soneta-po uzoru na *Lapadske sonete* Iva Vojnovića (početno slovo prvoga ista ilustrirano i uvećano).

2. aktivnost-Čitanje uradaka s radionice i komentari (20 min)

Učenici izabiru jedan od soneta koji su danas napisali i pročitaju pred skupinom. Slijede komentari i zajedničko vrednovanje.

3. sat (60 min)

1. aktivnost: Sonet na sonet (40 min)

Nakon što su napisali sonete, voditeljica radionice odigra igru tako da učenici kažu ili A ili B (igra se u krug dok se svi ne izredaju), potom se spoje A i B osobe i pišu *Sonet na sonet*. Dakle, osoba A pročita sonet osobe B i napiše novi sonet kojim će joj odgovoriti na napisano. I obrnuto, osoba B pročita sonet osobe A i napiše novi sonet kojim će joj odgovoriti na napisano. Iako tehnika podsjeća na pisanje pisama, zahtjeva dublju čitateljsku uključenost i komunikaciju s tekstom (jer učenik može izabrati bilo koju pojedinost iz pjesme-osjećaj, glagol, pridjev ili imenicu i na temelju nje započeti pisanje novoga soneta). Aktivnost potiče igru stihovima, riječima te kreativan pristup u pisanju soneta.

Također, naglašava da je sonet kao forma često i zastupljena kao oblik komunikacija (nerijetko su se autori soneta njima obraćali voljenim osobama).

2. aktivnost: Sonetni vijenac kao ocjena radionice (20 min)

Umjesto evaluacije na klasičan način, učenici će na trakicu koju je voditeljica radionice unaprijed pripremila napisati prvi stih svoga soneta. Potom će od tih stihova nastati *Sonetni vijenac Kreativaca*. Stihovi će se lijepiti na hamer u boji, slijedom o kojem zajednički odlučuje cijela skupina (naravno, pod uvjetom da bude smislen i da su stihovi logički slijed teme soneta).